

MİSAFİRPERVERLİK VE İHSANDA BULUNMAK

Eûzübillâhimineşşeytânirracîm

Bismillâhirrahmânirrahîm

el-Hamdülillâhirabbi'l-âlemîne hamden kesîran tayyiben mübâreken fîhi alâ külli âalin ve fî külli hîn. es-Salâtü ve's-Selâmü alâ seyyidinâ ve senedinâ ve mededinâ ve üsvetine'l-haseneti Muhammedini'l-Mustafâ ve alâ âlihî ve sahbihî ve men tebahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn. Emmâ ba'd:

Fe kâle Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

مَنْ أَضَافَ أَرْبَعَةً مِنَ الْمُسْلِمِينَ، فَوَاسَاهُمْ مِمَّا
يُوَاسِي بِهِ أَهْلُهُ فِي مَطْعِمِهِمْ وَمَشْرَبِهِمْ وَمَلْبَسِهِمْ،
كَانَ كَعِتْقِ رَقَبَةٍ

a. Misafire İkrâmın Fazileti

Men edâfe erbeaten mine'l-müslimîne fe vâsâhüm mimmâ yuvâsî bihî ehlehû fî mat'amihim ve meşrebihim ve melbesihim kâne keitki rakabetin.

Enes *radıyallahu anh*'ten Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuş:

Men edâfe erbeaten mine'l-müslimîne.
“Kim müslümanlardan dört tanesini evinde misafir ederse...”

Burada “evinde” sözü yok; “Dört müslümanı misafir ederse ağırlarsa, evinde veya başka bir yerde nasıl bir şekilde olursa konuklandırır...”

Fe vâsâhüm mimmâ yuvâsî bihî ehlehû fî mat'amihim ve meşrebihim ve melbesihim kâne keıtki rakabetin. “Ailesinden bir ferdi kayırdığı gibi, ihtiyaçlarını gördüğü gibi; yemelerinde, meşrubatlarında ve giyimlerinde ailesinden birisine baktığı gibi onları kayırır, gözetir, yedirir içirir, giydirirse bir köle âzat etmişçe sevap kazanır!”

Burada gün belirtilmiyor; “Şu kadar gün misafir etse...” denmiyor. Hatta belki bir gün bile değil de belki bir vakittir. Söylenmemiş, belirtilmemiş.

“Dört kişiyi misafir ederse bir köle âzat etmiş gibi sevap kazanır!”

Köle âzat etmek nasıl bir şey?

O devir için oldukça zor bir şey! Mesela Ebû Bekir Es-Sıddîk Efendimiz; Bilâl-i Habeşî Efendimiz'i efendisinden satın almış, âzat etmiş ama çok masraflı olmuş. Çünkü köle; kişinin maaşsız, bedava hizmetçisi demek.

Kölesi oldu mu; “Git şunu yap, git bahçeyi sula, git hurmaları topla, git çarşıdan şunu getir bunu getir...” Köle, her emri tutmak zorunda!

Köle umumiyetle harpten alınır. Öldürülmeyip hayatının bağışlanması onun için bir iyi bir durumdur. Çünkü onu öldürmeye niyet etmişti. Ama öldürmüyor, harpte yeniyor; onu öldürmüyor, onu esir alıyor. Esir alıyor, öldürmüyor; ama hizmetinde kullanıyor.

Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* kölelere iyi muamele edilmesini; yediğinden yedirilmesini, giydiğinden giydirilmesini de tavsiye buyurmuş. Onları kayırıp gözetmek de zaten sevap.

Köle sonradan müslüman olabilir veya müslüman olmadan da kendi inancında kalabiliyor. Müslüman da olabiliyor. Bazen köle;

“Ben sana paramı ödesem hür olur muyum? İmzalayalım, anlaşma yapalım...” diye efendisiyle anlaşma yaparsa mesela yüz bin dirhem verecek, âzat olacak. Sanatı filan olanlar böyle yapabiliyorlar. Gidiyor, çalışıyor çabalıyor; sanatından kazandığı parayla, kendi parasını ödeyip âzatlığını kazanabiliyor.

İslâm’da bu da var. Buna mükâtebe deniyor, “karşılıklı yazışma” anlaşma mânasına gelen bir kelime.

Şimdi, bir adamın kâhyası, hizmetçisi gibi her işini yapan bir kimse. Onu âzat etmek, bayağı büyük bir fedakârlık.

Bugün neye benzer?

Bir kimseye bir arabasını veya bir evini bağışlamaya benzer!

Peygamber Efendimiz; “Dört misafir ağırlarsa o kadar sevap alacak!” diyor.

Tabii o devirde müslümanların misafir edilmeye gerçekten çok ihtiyacı vardı. Bir kere Mekke-i Mükerreme’den Medine’ye hicret etmişlerdi. Evsiz barksız, parasız pulsuz, yersiz yurtsuz; her şeylerini Mekke’de bırakmışlardı. Mekkeliler bir şey alıp getirmesine

de izin vermemişlerdi. Sadece canlarını kurtarmışlardı. Onun için muhacirler, umumiyetle çok sıkıntıda olan kimselerdi. Sonradan durumlar değişti ama bir müddet bu sıkıntıyı çektiler. Onun için onların bir kısmı Âshâb-ı Suffe olarak mescitte yatıp kalkmıştır. Peygamber Efendimiz onlara İslâm'ı öğretmiştir, onlar için iyi de olmuştur. Peygamber Efendimiz'e yakın olmuşlardır. Gerçi karınları tam doymamıştır, rahatları, keyifleri tam olmamıştır ama mânevî bakımdan kârları tam olmuştur.

“Köle âzat etmiş gibi oluyor!”

Özet: Müslümanı misafir etmek çok büyük sevap oluyor. Çünkü bir ihtiyaç karşılanmış oluyor. İslâm her türlü iyi davranışı böyle büyük mükâfatlarla mükâfatlandıran güzel bir din! İman, bunların hepsini kazandırıyor.

b. Allah'ın Emrine İtaat Eden Allah'ı Zikretmiş Olur

مَنْ أَطَاعَ اللَّهَ فَقَدْ ذَكَرَ اللَّهَ، وَإِنْ قَلَّتْ صَلَاتُهُ

وَصِيَامُهُ وَتِلَاوَتُهُ الْقُرْآنَ، وَمَنْ عَصَى اللَّهَ فَلَمْ

يَذْكُرْهُ، وَإِنْ كَثُرَتْ صَلَاتُهُ وَصِيَامُهُ وَتِلَاوَتُهُ لِلْقُرْآنِ

Men etâallâha fekad zekerallâhe ve in kallet salâtühû ve siyâmühû ve tilâvetühû kur'âni. Ve men asallâhe fe lem yezkürhü ve in keserat selâtühû ve siyâmühû ve tilâvetühû li'l-kur'âni.

Son derece önemli bir konuda bizi ikaz edecek, uyandıracak bir hadîs-i şerîf:

“Zikrullahın çok sevabı var, şerefi, mükâfatı var...” diye âyetlerden, hadislerden söylüyoruz, naklediyoruz. Çok sevaplı!

Çok sevaplı ama zikrullahın ruhu, anası, temeli, iliği ne?

Temeli Allah'ı hatırlayıp da Allah'a itaat etmek! Zikrullah, “Allah'ı hatırlamak” demek. Tabii *Allah, Allah...* derken de ağzından çıkanı kulağı duyuyorsa hatırlamış oluyor.

“Tamam, Allah'ı hatırlıyorsun ama içkiyi niye içiyorsun? Hatırlıyorsun ama niye bu hır-

sızlığı yine yapıyorsun? Allah'ı hatırlıyorsun ama niye bu günahı işliyorsun?!..”

Günah işledi mi hatırlamıyor gibi! Hatırlayıp da işlemek daha da berbat oluyor, fena oluyor. Hatta onun için bu hadîs-i şerîf bize bunu anlatıyor, öğretiyor.

Peygamber Efendimiz buyuruyor ki;

Men etâallâha fekad zekerallâhe. “Kim Allah'ın emirlerine itaat ederse Allah'ı zikretmiş gibi olur. Allah'ı zikretme sevabını alır. O zikredenlere verilen mükâfatların hepsini kazanır.”

Kur'an'a, hadise uyuyor, sözünü dinliyor.

Ve in kallet selâtühû ve siyâmühû ve tilâvetühû kur'âni. “Namaz kılması, oruç tutması, Kur'an okuması az da olsa; yine Allah'ı zikredenler zümresinden, çok sevaplar alanlardan olur.” *Ve men asallâhe fe lem yezkürhü.* “Ama kim de günahları işliyorsa itaat etmiyorsa Allah'a isyan ediyorsa demek ki o Allah'ı hatırlamıyor, Allah'ı zikretmemiş sayılır!” *Ve in keserat selâtühû ve siyâmühû ve tilâvetühû li'l-kur'âni.* “Namazı çok, orucu çok, Kur'an okuması çok olsa da!”

Umumiyetle bizim karşımızdaki insanların büyük tenkitleri nedir?

“İyi ama hacca gitmiş ama hacı babanın yaptığına bak!..” derler. Hemen bir kusurunu gördüler mi; “Sakallıya bak sakallıya...” derler. Sakallının kusuru, başkasının kusurundan on kat daha büyük gösterilir. Gazetelerde, radyolarda, sözde sohbette hep böyle gösterilir: “Bak bak, hocaya bak hocaya, hacıya bak hacıya...” diye [söylerler].

Ben askere gittim, yüreğim parçalandı.

Askerde en uzun boyluları en öne koyuyorlar, ilkokuldaki gibi değil. İlkokulda biz bacaksız, küçük, ufak tefek olduğumuzdan en önlerdeydik. Boyumuz kısa olduğundan askerlikte en arkalara düştük. En babayiğit, boylu posluları, heybetlileri en öne koyuyorlar. Askerlik gösteriş olduğundan düşman korksun filan diye herhalde ön sıralara onları oturtuyorlar.

Renkli, cicili bicili basın, müstehcen neşriyat bir geldi mi -daha dersler başlamamış-güvercinlerin atılan yemlere toplandığı gibi sınıfın haydutları, izbandutları, öndekiler; ona çullanıyorlar! İşte o müstehcen resimlere

bakıp çirkin çirkin şakalar yapıyorlar vs. O arada bir imam-hatip, Yüksek İslâm Enstitüsü mezunu filan birisi şöyle yan gözle bir baktı mı bütün sınıfın kabahati orada bir tarafa kalıyor! Hemen;

“Hocaya bak hocaya, bak bak, nasıl yan gözle bakıyor!..”

Kendileri on kat daha fazla bakıyor ama hoca; yan gözle, yamuk gözün birisi kaysa bile dillere destan oluyor, adı göklere çıkıyor, davulla zurnayla ilan ediliyor!

İşin aslı: Bir kimse Allah’a isyan ediyorsa günah işliyorsa, namazı çok olsa oruç tutması çok olsa Kur’an okuması çok olsa bile Allah’ı zikretmiyor demektir. Çünkü madem Allah’ı hatırlıyor, itaat etse ya!

Ankara’da senelerce önce imam hatip okuluna bizi çağırdılar, okul aile birliği olarak çağırdılar. Bizim de imam hatipte kızımız vardı, kalktık gittik.

Biz biraz geç kaldık. Salon tıklım tıklım velilerle dolmuş. Geldik, her taraf dolu, herkes oturmuş. Sınıf kocaman ama veliler doldurmuş.

Müdür konuşma yapıyor, diyor ki;

“Yukardan, Millî Eğitim Bakanlığında emir geldi: Kızlar başını açacak, ne dersiniz?!..”

Velilere soruyor. Okul-aile istişare yapıyorlar. Aslında ben biliyorum, müdür istemiyor; velilerden bir medet umuyor. Çünkü müdürü tanıyorum: Bizim fakülteden mezun, iyi niyetli bir kimse.

Velilerin arasından bir oto tamircisi - tanıyorum, benim arabamı da götürdüğüm, tamir eden bir kimse- kalktı, söz istedi. Herkes döndü ona bakıyor:

“Madem devletimiz, hükümetimiz istiyormuş; o hâlde açsın kızlarımız başlarını! Madem devletimiz, hükümetimiz istiyormuş; o zaman açsın kızlarımız!” dedi.

Ümmi, okuması yazması yok; böyle düşünürdü.

“Tamam, pekâlâ...” filan demeye başladılar. Kızların velileri, babaları filan; “Olur...” filan demeye başladılar.

Ben de kapıda ayaktayım.

“Söz istiyorum.” dedim.

Müdür bey döndü, baktı. Ben onun hocasıyım ama tanıştığımızı çaktırmıyor.

“Buyurun efendim, söz sizin.” dedi.

“Ben sayın veliye bir şey sormak istiyorum: Çocuklarını imam-hatibe niçin gönderip okutuyorlar?” dedim.

Herkes, “O ne cevap verecek?” diye döndü.

Motor tamircisi, oto tamircisi;

“Dinimizi öğrensin, Allah’ın emirlerini öğrensin diye gönderiyoruz!” dedi.

Doğru, cevap doğru! Zaten o cevabı bekliyordum.

Ben de yapıştırdım:

“Allah’ın emrini öğrensinler öğrensinler de çiğnesinler diye mi gönderiyorsunuz? Allah’ın emrini öğrenecek! Niçin öğrenilir? Tutmak için! Öğrensinler de tutmasınlar; âsi olsun, çiğnesinler diye mi gönderiyorsunuz?!..” dedim.

Afalladı, bütün sınıf afalladı!

Allah'ın emri başını örtmek; Kur'ân-ı Kerîm'de böyle, tarihte, mâzîmizde böyle, yakın zamana kadar ecdadımızın hâli belli. Anadolu belli, Suudi Arabistan'a gittiğin zaman belli, namaz kılacağıın zaman belli...

“Allah örtülmesini emrediyor! ‘Hükümet isterse...’ ne demek?! Hükümet isterse içki içecek misiniz, hükümet isterse zina edecek misiniz, Allah'ın yasak kıldığı şeyleri yapacak mısınız?!..” dedim.

“Yok, Allah'ın emirlerini tutmak istiyoruz.” dediler.

“Hükümet açmamızı istemiş de acaba siz ne istiyorsunuz? Kendi gönlünüzün arzusu ne?” dedim.

Dediler ki;

“Vallahi hocam, tazyik olmasa biz de çocuğumuzun başını örtmesini isteriz.”

“Hah, ilk önce bir isteğinizi söyleyin: Başını örtmesini mi istiyorsunuz?”

“İsteriz.”

“Siz bu isteğinizi yukarıya ilettiliniz mi? ‘Biz kızlarımızın başını örtmesini, Allah'ın

emrini tutarak başörtülü yetişmesini istiyoruz.’ diye hiç arzunuzu söylediniz mi? Bizim hükümetimiz kibardır naziktir devletimiz centilmendir!” dedim.

“Evine bile gittiğin zaman; ‘Kahveyi nasıl istersin?’ diye soruyorlar. ‘Şekerli mi istersin sade mi istersin, yandan çarklı mı?..’ diye kibarlıklarından soruyorlar! Tabii siz arzunuzu söylerseniz belki “Baş üstüne!” derler, sizin arzunuzu kabul ederler.” dedim.

“Doğru.” dediler.

“O zaman arzularınızı hükümete duyuracak bir heyet seçin.” dedim.

“Olur.” dediler, bir heyet seçtiler. O heyet çalışma yaptı ve kızların başının açılması birkaç sene geriye atıldı. Elhamdülillah. O zaman engellendi, sonra neler oldu bilmiyorum.

Bazen bir olay vaktinde müdahaleyle engellenirse engelleniyor da engellenmediği zaman da işin nereye varacağı belli olmuyor. Allah akıllıları çoğaltsın, ötekilere de akıllılara uymak ferasetini ihsan eylesin. Allah’a âsi

olmak; deliliktir, mecnunluktur, divaneliktir. Allah o duruma kimseyi düşürmesin.

c. Diyeti Affetmenin Fazileti

Müjdeli hadîs-i şerîf!

مَنْ أُصِيبَ بِجَسَدِهِ بِقَدْرِ نِصْفِ دِيَّتِهِ فَعَفَا، كُفِّرَ عَنْهُ نِصْفُ
سَيِّئَاتِهِ، وَإِنْ كَانَ ثُلَاثًا أَوْ رُبْعًا فَعَلَى قَدْرِ ذَلِكَ

*Men usîbe bi-cesedihî bi-kadri nısfı diyeti-
tihî fe afâ küffire anhü nısfü seyyiâatihî ve in
kâne sülûsan ev rubuan fe alâ kadri zâlike.*

Hadîs-i şerîfi Tahavî, Ahmed b. Hanbel, Neseî ve Beyhakî rivayet etmişler.

“Bir insan bir insanın vücudunda, bedeninde, bir yara [oluşturduysa] bir kazaya sebep olduysa; karşıdaki bir adam tabii bunun diyeti vardır. Sebebiyet olduğundan dolayı İslâm’da diyet ödemesi lazım.

Arızası yarım diyet ödenecek kadar ise mesela yanlışlıkla bacağın kırılmasına sebep oldu. Sardılar vs. diyelim yarım diyet.

Karşı tarafa yarım diyet ödemesi lazım.

Ama bu da; “Ben affettim kardeşimi, istemeyerek oldu, hüsn-i niyetine inanıyorum.”

dedi, affetti. Mesela diyet ödemesi gereken kimseyi bağışladı?..

Fe afâ küffire anhü nısfü seyyiâtihi.
“Bütün günahlarının yarısı Allah tarafından bağışlanır!”

Çünkü yarım diyeti ödedi, yarım diyeti bağışladı. Onun için yarım diyeti bağışladı diye günahlarının yarısını Allah siler. “Eğer diyet miktarı sülüs ise üçte bir diyet kadar, tam vücut kazasının üçte biri kadar ise onu öderse günahının üçte biri ödenir.” “Rubu, bağışlanan miktar dörtte biri kadarsa tam diyetin dörtte biri ise o zaman günahlarının dörtte biri.” Ne kadar affederse o kadar günahları bağışlanır! Burada da cezayı hak etmiş bile olsa diyeti hak etmiş bile olsa karşı tarafa bir iyilik olarak affeden kimseye Allah’ın mükâfat vereceğini öğrenmiş oluyoruz. Affetmek iyidir. Affetmek; âhirette mücevherlerle yapılmış köşkleri kazanmaya sebep olacak. Hadîs-i şerîflerden biliyoruz.

Ve’l-âfine ani’n-nâs. “İnsanları affeden kimseler çok büyük mükâfatlara nâil olacaklar!” Onun için biz de kendimizi sabrı geniş, affı çok insanlar hâline getirmeye gayret ede-

lim. Sabırlı olalım: Hanıma kızmayalım, çocuğa kızmayalım. Komşuya, arkadaşına kızmayalım. Yumuşak yumuşak, tatlı tatlı, sakın sakın, ilim ile halim selim muamele edelim. Affedici olalım, affetmenin sevaplarını alalım. Allah bizi her türlü sevaplara nâil etsin. Her türlü güzel huyları kazanmayı nasip etsin, her türlü kötü huylardan korusun, temizlesin, pak eylesin. Ömrümüzü, rızasına uygun olarak geçirsin. Huzuruna, sevdiği kul olarak varmayı nasip eylesin. Cennetiyle cemâliyle cümledenizi, cümlemizi müşerref eylesin.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN
28 Rebû'l-Âhir 1421 / 31.07.2000

[Bütün GURBET SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

